

כל המענג את השבת נותנין לו משאלות
 לכו שאמר ויהתענג על חי ויהן לך משאלות
 לך עונג זה אני יודע מהו כשהוא אומר
 "קראת לשבת עונג" זהו אומר זה עונג שבת.
 בזה מענג רב יהודה בריה דרב שמאל בר
 שילה משני רב אמר בתבשיל של תרדון (ג)
 רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר
 רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר
 רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר
 רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר רב אמר

אינו מסוים במה יתענג

מחזיק לא מברכין על אכילת ותענוג שבת וכי
 אפשר לומר, דכיון שאינו מסוים במה יתענג, לכו
 ילקחת עיניו ויל' דכל תענוגי שבת מצוה חדא
 א' וא"כ משתברך להדליק נר של שבת, ויצאין בה
 תענוגי שבת. (תורת שבת - סי' רסג סק"ו)

עונג האמיתי

כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לכו
 שבת דיהי' דקדק האלשיך ז"ל, דהל"ל כל המתענג
 בשבת והרוץ, דהנה אם יאמר האדם, עונג שלו הוא
 הדיוק וקלות ראש וטיוולים, ולדבר דברי הבאי ושאר
 נשים לא טובים, אנו נמי נימא לו, אין אנו אחראין
 עינוגו, כיון שהשבת אין לו עונג מזה, ואין להשבת
 ביד מצוה, על כן אמר כל המענג את השבת, עכ"ל.

זהו היפוך מוש"כ מרן הרמ"א ז"ל (א"ח שו"ס"א),
 עבר הארץ שיש להם עונג מן ספורי מעשיות,
 יתיר לרב לדבר בהם בשבת, וכמדומה, שגם מרן
 י"ל לא כתב זה, רק להמליץ טוב על ישראל, וללמד
 ליהם זכות, ובהו נבין אם תשיב משבת רגליך, היינו
 נשיב מן השבת רגילות שלך, היינו מה שאתה רגיל
 התענג בנפשו בהמיות, בהבלי הזמן וטיוילים, זה
 ינו מעניני עונג שבת, כי אין לשבת תענוג מזה,
 ק וקראת לשבת עונג.

(בני יששכר - שבת מאמר ט אות ה)

מענג מי שאמר והיה העולם

זכור את יום השבת לקדשו. במה אתה מקדש
 מקרא במשנה במאכל ובמשחה ובמנוחה. שכל
 מענג את השבת, כאילו מענג [את] מי שאמר והיה
 עולם. שנאמר וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מסב
 שיעה נה"ג, ד"א אם קראת לשבת עונג, לקדוש ה'
 תה מבינה. אע"פ שאמר ר"ע, עשה שבתך חול ואל
 צטרך לבריות, ט"ל אדם בשר ואל ירבה יין, ואל
 דקה הרי מקרא מוכיח, אל תהי בסובאי יין וגו' וכו'
 (תנא דבי אליהו - רבא פרס ה' ב')

יתחזק וישמח לקבל רוח הקודש

הנה בשבת יש נשמה יתירה ותוספת רוח
 הקודש, ע"כ מצוה להתענג בו לשמוח ולאכול, כי
 אכילה בו הם בסוד מטעמי יצחק, שהיו כדי שיהיה
 זגוף חזק ושמחה לקבל רוח הקודש, כמ"ש
 המפורשים שם. נמצא, שאכילת שבת הן מצד הקנה
 ולא מצד הנושט.

(של"ה הק' - שער האותיות קדושת האכילה ס"ב)

עונג 'שבת' ולא עצמו

בגמרא (שבת ק"ט) שרבי פלוני היה מרבה ביה
 להביא ולהכין לכבוד שבת, ואמר לאשתו, אילו היה
 רבי יוחנן בא להתאכסן אצלנו, לא היינו מבינים
 בשבילו, והלא יקשה, שאינו דומה, כי אם היה בא
 ר"י, היה הוא האוכל, אך עתה אנחנו האוכלים
 ואנחנו השותים.

אך במ"ש, כי הנפש יתירה הבאה לאדם, היא
 מאזכות גדולת קדושת השבת הבלתי נפרדת ממנו,
 לכן מה שאנו אוכלים לשם קדושת שבת, ע"י
 הכוונה לכבוד שבת העליון, הוא כאילו את השבת
 עצמו אנו מכבדים ומענגים, שאור הכוונה עילה
 למעלה ראש.

ועל כוונה זאת אחרוב שהנביא דיבר, באומרו
 (ישעיה נה, ג), וקראת לשבת עונג, לומר, אל תקרא
 לאכילה ושתייה עונג, כי אם לשבת תקרא עונג,
 שתשמח ותגיל בלבך, כאילו הוא עצמו העונג
 שתתענג בו בכוונתך.
 (אלשיך הק' - פרשת כי תשא עה"פ אך את)

להתענג מעצמו של יום

בגמרא (שבת ק"ח), כל המענג את השבת, כלומר
 שיעקר התענוג הוא מה שיש לו מן השבת, מן עצם
 היום הזה, לא מן מאכל ומשתה של שבת, רק מן
 השבת עצמו יש לו תענוג וכו'.

וזהו הרמז בפסוק (שמות טו, כה), אכלוהו היום כי
 שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה, כפי
 המבואר לעיל, שיעקר תענוג יהיה לאדם בשבת
 מיום השבת עצמו, וזה אכלוהו היום, כי אכילה היא
 לשון תענוג, שיעקר התענוג יהיה היום, מיום השבת
 עצמו, ולא מדבר גשמי, כי שבת כו' היום לא
 תמצאוהו בשדה, הרמז, השפע הנשפע בשב"ק, א"א
 לצמצם בגשמיות, כמו השפע הנשפע ברי"ק
 שהשפע משתלשל עד עולם העשייה.
 (קדושת לוי - פרשת בשלח ד"ה אכזר)

שלימות העונג: נכון לבו בטוח

כי אני ה' מקדשכם (שמות לא, ג), היינו שהש"ת
 מביטח אל יאמר הסריס הן אני עץ יבש' (ישעיה נז,
 ג), רק הבא להתקדש וישפע שפע קדושה העליונה,
 זהו 'לדעת כי אני ה' מקדשכם', ולזה המצוה בשבת
 להתענג על ה', ולא מצינו כזאת בכל יומי שתא, היינו
 כי עיקר עונג שייך, בדבר אשר נכון לב האדם בטוח,
 כי יהיה נגמר בעדו לטובה בלי שום ספק, אבל כל
 עוד שיש איזה ספק בדבר, אין התענוג בשלימות.

ולזה החילוק בין שבת ליו"ט, שבשבת עונג,
 וביו"ט שמחה, וידוע כי שמחה נמשך מסיבה ידוע
 כמו בשר ויין, ועונג הוא תענוג עצמי, אף בלא
 אכילה ושתייה כלל, וזה הוא רק בשבת שיש עליו
 הבטחה מהש"ת, כי אני ה' מקדשכם.
 (תורת אמת - פרשת קדושים ד"ה והנה גם)

כאילו רוצה לאכול הקערה

סיפר הרה"צ רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע, כי הרה"ק ר"ר הירש מרימינוב זצ"ל, היה אוכל
 המאכלים של שבת, בהתלהבות גדולה מאוד, להבדיל כמו זולל וסובא, כך היתה נראית אכילתו, וזה
 מזה, היה נראה שרוצה לאכול גם הקערה, מגודל התלהבותו. וסיים רבינו, שבאמת הר"ר הערש לא היה
 אוכל, רק הנשמה יתירה היתה אוכלת כל כך.
 (שיח יצחק - עמוד קנב)

באמת לוי חוגגת שבת וימים טובים, אך
 שיה לכל אדם כי לצדיק באמה, הוא תענוג אד
 שללו הביקורת המורא בנעים זיוו ית"ש זה שמחה
 גדולה לאין קץ, ימי שאינו צדיק, הוא מרגיש שמחה
 גשמית, חרבת הלב להתענג במאכל ובמשחה
 כמ"ש ישי' במסכת ביצה (טז), בענין מה שאמר
 יח"ל נשמה יתירה ניתנה באדם כו'.

וזהו הומוריות של השמחה והאהבה וקצרה
 ההתהוות, יצ"כ היא קודש, כיון שאינו יכול להתחבב
 ביותר, יהיו לחללו כעס או בעצבות, שזה הריפר
 הקדושה, שהיא הקליפה כידוע וכו', בשבתות וימים
 טובים השי"ת מאיר לעמו הארה עצומה, להתחבב בו
 ולהתענג בו, וכל אדם מרגיש לפי מדרגתו, אחר ד
 מן הדם יאחד ב"ק, יאחד בעב, והכל מצות השי"ת
 (וישר דברי אמת - סי' נ)

בין בעלי מדרגה לפשוטים

הנה הרה"ק ר' צבי הירש זצ"ל מרימינוב, פיר
 הפסוק אכלוהו היום כי שבת היום לה', לאכול א
 קדושת היום של שב"ק, ולא את המאכלים לבו
 רק הקדושה של עיצומו של יום, עכדה"ק.

והנה זה הוא רק לאנשי מדע ובעלי מדרגה,
 המבינים קדושת היום, מה שבת, שמו דקוב"ה, אבל
 לאנשים פשוטים הדומים לבהמות וחיות, ואינם
 מבינים זאת שיש מציאות לאכול את השבת גופא,
 המה מחוייבים לענג את השבת בפשטות, בברבורים
 ושליח ודגים, ולאכול לכבוד שבת כאשר צוה ה', ע"ד
 וקראת לשבת עונג.

וזהו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה' (ויקרא כה,
 ו), ר"ל, שהקב"ה אמר למדע"ה 'לכם', היינו לאנשי
 מדע ובעלי מדרגה וצדיקים, שהם בחי' משה, יהי'
 השבת גופא לאכלה, שקדושת עיצומו של יום יהי'
 לכם לעונג, אבל 'לבהמתך ולחיה אשר בארצך', ר"ל,
 לפשוטי עם שאינם מבינים כ"כ את קדושת היום,
 'תחיה כל תבואתה לאכול', פ"י, תח' להם העונג
 שבת, לאכול ולשתות כל מיני מעדנים, רק באופן
 שיכוזנו עכ"פ לכבוד שבת.

(מעדני מלך - פרשת בהר עה"פ והיתה שבת)

כדי שתשמח הנשמה בה'

ע"ד מליצה ששמעתי ממורי [הבעש"ט הק"י],
 משל לבן מלך שנשתלה למרחקים לכפר אחד בין
 פחותי ערך, ובהארץ הזמן שמה, הגיעו כתב מאביו
 המלך, ורצה לשמוח בו מאוד, אך השש מבני הכפר
 שילעגו עליו, באמרם, מה זה יום מיוזמים, ושמחה
 מה זו עושה, מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר,
 וקנה להם יי"ש ושאר מיני יין המזכרים, עד
 ששמחו בעסק היין, והוא מצא עת הכושר לשמוח
 מאוד בשמחת אביו, ודפח"ח.

והנמשל מובן, כי הנשמה נושה לשמוח בשבת,
 בתענוגים של אביה המלך מלכי המלכים הקב"ה
 בהנשמה יתירה, שהיא לו אגרת שלומים מאביו,
 מחמת הגוף שהוא כבן כפר, לכן צותה התורה לענג
 את הגוף בשבת ויו"ט, ואז כשהגוף שמה בשמחה
 הגוף, אז יש פנאי לנשמה לשמוח בשמחת דביקות
 המלך הקב"ה. העולה מזה, דאין מקום לגוף לשמחה
 בשבת ויו"ט, כי אם כדי שיהיה אז פנאי לבן מלך
 שהיא הנשמה, לשמוח בשמחת אביו שבשמים
 משא"כ בלאו הכי.